Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
EVGENI TANČEV
prednesené 15. júla 2021 [1]

Vec C-600/19

MA
proti
Ibercaja Banco, S.A.,
za účasti:
PO

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Audiencia Provincial de Zaragoza (Provinčný súd Zaragoza, Španielsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 – Zásada efektivity – Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou – Právomoc vnútroštátneho súdu preskúmať nekalú povahu zmluvných podmienok po prvotnom preskúmaní, ktoré nie je odôvodnené – Určenie konečného okamihu, po ktorom už nie je možné namietať nekalú povahu zmluvných podmienok – Zásada právnej sily rozhodnutej veci – Preklúzia“

I. Úvod

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Audiencia Provincial de Zaragoza (Provinčný súd Zaragoza, Španielsko), sa týka výkladu smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách [2]. Bol podaný v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, v ktorom spotrebiteľ nepodal námietku a nehnuteľnosť, ktorá je zaťažená hypotékou, už bola prevedená na tretiu osobu.

2. V prejednávanej veci ide v podstate o to, či článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 bránia vnútroštátnym právnym predpisom, ktoré v dôsledku prekážky rozhodnutej veci a preklúzie neumožňujú, aby súd v následnom štádiu konania preskúmal nekalú povahu zmluvných podmienok, pokiaľ tieto podmienky boli predmetom počiatočného preskúmania vykonaného súdom bez návrhu (*ex offo*), ktoré nie je výslovne zohľadnené v rozhodnutí, ktorým sa povoľuje výkon záložného práva. Vnútroštátny súd sa ďalej pýta, aký vplyv by mohlo mať následné preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok na rozhodnutie o nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou.

[1] Jazyk prednesu: angličtina.

[2] Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288.

3. Prejednávanú vec prejednáva Súdny dvor súbežne s ďalšími štyrmi vecami (C-693/19, C-725/19, C-831/19 a C-869/19), v ktorých dnes prednesiem svoje návrhy. Tieto veci sú založené na španielskych, talianskych a rumunských návrhoch na začatie prejudiciálneho konania a tiež v nich ide o podobné a potenciálne citlivé otázky týkajúce sa rozsahu povinnosti vnútroštátneho súdu preskúmať *ex offo* nekalú povahu zmluvných podmienok v súlade s judikatúrou Súdneho dvora, ktorá poskytuje výklad smernice 93/13 a jej vzťahu k určitým zásadám vnútroštátneho procesného práva vrátane zásady právnej sily rozhodnutej veci.

4. V dôsledku toho má Súdny dvor v tejto veci možnosť rozvinúť svoju judikatúru, ktorá sa týka smernice 93/13, a predovšetkým objasniť otázky týkajúce sa prekážky rozhodnutej veci a preklúzie v súvislosti so súdnym preskúmaním nekalých podmienok podľa uvedenej smernice.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

5. Článok 6 ods. 1 smernice 93/13 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

6. Článok 7 ods. 1 smernice 93/13 znie takto:

„Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.“

B. Španielske právo

7. Článok 136 Ley de Enjuiciamiento Civil (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“) stanovuje:

„Po uplynutí lehoty na vykonanie procesného úkonu sa úkon stáva prekludovaným a zaniká možnosť uskutočniť ho. Súdny úradník zaznamená uplynutie lehoty do úradnej listiny a nariadi opatrenia, ktoré sa majú prijať, alebo upovedomí súd, aby bolo možné vydať príslušné rozhodnutie.“

8. Článok 222 Občianskeho súdneho poriadku stanovuje:

„1. Právna sila rozhodnutej veci, ktorú majú právoplatné rozsudky, ktorými sa vyhovuje žalobe alebo sa žaloba zamieta, v súlade so zákonom vylučuje akékoľvek ďalšie konania s rovnakým predmetom, aký malo konanie, v ktorom bol vydaný prvý rozsudok.

2. Prekážka rozhodnutej veci je spojená s nárokmi uplatnenými v hlavnej žalobe, s protinárokmi a s vecami uvedenými v článku 408 ods. 1 a 2 tohto zákona.

Skutkové okolnosti, ktoré nastali po uplynutí lehoty na podanie návrhov v konaní, v ktorom boli také nároky uplatnené, sa považujú za nové a odlišné, pokiaľ ide o základ, na ktorom sú uvedené nároky založené.

3. Prekážka rozhodnutej veci je záväzná pre účastníkov konania, v ktorom vznikla, pre ich dedičov a osoby, ktoré od nich odvodzujú svoje nároky, ako aj pre osoby, ktoré síce nie sú účastníkmi konania, ale sú držiteľmi práv, na základe ktorých majú aktívnu legitimáciu v súlade s ustanoveniami článku 11 tohto zákona.

…

4. Rozhodnutie, ktoré nadobudlo právnu silu rozhodnutej veci ako právoplatný rozsudok, ktorým bolo konanie ukončené, je záväzné pre súd, na ktorom sa začalo následné konanie, ak sa rozhodnutie s právnou silou rozhodnutej veci v následnom konaní javí ako logický predchodca predmetu následného konania a ak sú účastníci týchto dvoch konaní rovnakí, prípadne ak sa na nich vzťahuje prekážka rozhodnutej veci podľa ustanovení zákona.“

9. Článok 552 Občianskeho súdneho poriadku stanovuje:

„1. Ak sa súd domnieva, že nie sú splnené podmienky nariadenia výkonu rozhodnutia, ktoré si vyžaduje zákon, vydá príkaz na zamietnutie výkonu rozhodnutia.

Súd bez návrhu preskúma, či niektorú z podmienok uvedených v jednom z exekučných titulov podľa článku 557 ods. 1 možno považovať za nekalú. Ak sa domnieva, že niektorú z podmienok možno považovať za nekalú, vypočuje účastníkov konania v lehote pätnástich dní. Po vypočutí účastníkov konania prijme rozhodnutie do piatich pracovných dní v súlade s článkom 561 ods. 1 bodom 3.“

10. Článok 557 Občianskeho súdneho poriadku stanovuje:

„1. Pokiaľ sa nariadi výkon exekučných titulov uvedených v článku 517 ods. 2 bodoch 4, 5, 6 a 7 a ďalších exekučných titulov uvedených v článku 517 ods. 2 bode 9, účastník, proti ktorému sa o výkon žiada, môže v lehotách a vo formách stanovených v predchádzajúcom článku namietať voči výkonu len vtedy, ak sa odvoláva na jeden z týchto dôvodov:

…

(7) exekučný titul obsahuje nekalé podmienky.“

11. Článok 695 Občianskeho súdneho poriadku stanovuje:

„1. V konaniach podľa tejto kapitoly možno námietke voči výkonu rozhodnutia podanej účastníkom, proti ktorému sa o výkon žiada, vyhovieť len vtedy, ak je založená na týchto dôvodoch:

…

(4) nekalá povaha zmluvnej podmienky, ktorá tvorí základ pre výkon rozhodnutia alebo na základe ktorej bola vypočítaná dlžná suma.“

III. Skutkový stav, konanie a prejudiciálne otázky

12. Podľa návrhu na začatie konania finančná inštitúcia Ibercaja Banco, S.A. (ďalej len „Ibercaja Banco“) uzavrela 6. mája 2005 s PO a MA ako spotrebiteľmi zmluvu o úvere vo výške 198 400 eur, ktorý mal byť splatený do 31. mája 2040 a bol zabezpečený hypotékou na rodinný dom v hodnote 299 290 eur.

13. Úročenie úveru bolo stanovené ako ročná nominálna úroková sadzba vo výške 2,75 % do 30. novembra 2005. článok 3a zmluvy stanovoval, že po tomto dátume sa úver úročí pohyblivou úrokovou sadzbou, pričom minimálna doplnková sadzba, ktorá sa mala uplatniť na danú sadzbu, nesmela byť nižšia ako 0,5 % (ďalej len „podmienka stanovujúca minimálnu úrokovú sadzbu“). Podľa článku 6 zmluvy bola sadzba úrokov z omeškania stanovená ako ročná nominálna sadzba vo výške 19 %. Okrem toho článok 6a zmluvy stanovoval, že Ibercaja Banco môže požadovať splatenie plnej výšky úveru v prípade neuhradenia akejkoľvek dlžnej sumy (ďalej len „doložka o predčasnej splatnosti“).

14. Dňa 30. decembra 2014 Ibercaja Banco podala návrh na vydanie rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou proti PO a MA, keďže nezaplatili päť mesačných splátok úveru od 31. mája 2014 do 31. októbra 2014. Požadovala sumu 164 676,53 eura, ktorá zodpovedala splatnej a nezaplatenej istine a úrokom k 5. novembru 2014, plus sumu 49 402 eur, ktorá bola s výhradou následnej úpravy úrokov z omeškania predbežne vypočítaná 5. novembra 2014 na základe ročnej nominálnej sadzby 12 % od zatvorenia účtu do úplného splatenia.

15. Dňa 26. januára 2015 bola nariadená exekúcia voči PO a MA, ktorí boli vyzvaní, aby uhradili pohľadávku, pričom mohli v desaťdňovej lehote podať námietku proti exekúcii. V ten istý deň súdna tajomníčka vydala rozhodnutie, ktorým vyzvala kataster nehnuteľností, aby predložil list vlastníctva týkajúci sa vlastníckeho práva a iných vecných práv k nehnuteľnosti, ako aj osvedčenie o existencii hypotéky v prospech Ibercaja Banco. PO a MA voči výkonu rozhodnutia nepodali námietky.

16. Po oznámení úmrtia PO listom zo 14. decembra 2015 boli do konania uznesením z 9. júna 2016 pribratí SP a JK ako možní zákonní dedičia.

17. Následne po uskutočnení dražby, na ktorej nebolo urobené nijaké podanie, bol Ibercaja Banco udelený príklep na nehnuteľnosť zaťaženú hypotékou za cenu 179 574 eur, pričom banka príklep postúpila spoločnosti Residencial Murillo, S.A., ktorá predložila potvrdenie o zaplatení uvedenej sumy.

18. Dňa 25. októbra 2016 Ibercaja Banco požiadala o náhradu trov konania v hodnote 2 888,19 eura spolu s úrokmi vyčíslenými na sumu 32 538,28 eura, ktorá vyplynula z uplatnenia sadzby 12 % podľa ustanovení Ley 1/2013, de 14 de mayo, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (zákon č. 1/2013 zo 14. mája 2013 o opatreniach na posilnenie ochrany hypotekárnych dlžníkov, o reštrukturalizácii dlhu a o sociálnom nájomnom; ďalej len „zákon č. 1/2013“) [3]. Boli upovedomené strany, vo vzťahu ku ktorým sa mal uskutočniť výkon. Uznesením z 13. decembra 2016 bolo schválené vyčíslenie trov konania v uvedenej výške.

[3] BOE č. 116, 15. máj 2013, s. 36373.

19. MA 9. novembra 2016 vyjadril nesúhlas s vyčíslením úrokov, pričom namietal nekalú povahu článkov 3a a 6 zmluvy, ktoré sa týkajú podmienky stanovujúcej minimálnu úrokovú sadzbu a úrokov z omeškania.

20. Uznesením z 8. marca 2017 sa Juzgado de Primera Instancia No 2 de Zaragoza (Súd prvého stupňa č. 2 Zaragoza, Španielsko; ďalej len „prvostupňový súd“) rozhodol preskúmať možnú nekalú povahu podmienok zmluvy, na základe ktorých bol nariadený výkon rozhodnutia, keď najprv zistil, že podmienka o predčasnej splatnosti upravená v článku 6a zmluvy by mohla byť nekalá. Účastníci konania boli vyzvaní, aby predložili svoje pripomienky k tejto záležitosti a k možnému prerušeniu konania. Ibercaja Banco vyjadrila nesúhlas s prerušením konania, pričom okrem iného tvrdila, že v tejto fáze nie je vhodné vyhlásiť zmluvné podmienky za nekalé, lebo došlo k postúpeniu príklepu a schváleniu trov konania.

21. Uznesením z 19. apríla 2017 prvostupňový súd prerušil konanie až do rozhodnutia o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko; ďalej len „Najvyšší súd“) v súvislosti s predčasnou splatnosťou a s úrokmi z omeškania. Ibercaja Banco sa proti tomuto uzneseniu odvolala a Audiencia Provincial de Zaragoza (Provinčný súd Zaragoza, Španielsko; ďalej len „provinčný súd“) zrušil uznesenie o prerušení konania a nariadil, aby sa v konaní pokračovalo.

22. Uznesením z 20. novembra 2017 prvostupňový súd konštatoval, že doložka o predčasnej splatnosti v článku 6a zmluvy je nekalá, a zastavil exekúciu. Ibercaja Banco podala voči tomuto uzneseniu odvolanie, s ktorým MA nesúhlasil.

23. Provinčný súd uznesením z 28. marca 2018 zrušil uvedené uznesenie a nariadil, aby sa v konaní pokračovalo, lebo sa domnieval, že nemožno preskúmať nekalú povahu určitých podmienok, keďže už nastali účinky zmluvy, záruka bola vykonaná bez toho, aby spotrebiteľ uplatnil svoje práva, a došlo k prevodu majetkového práva, čo treba rešpektovať na základe zásady právnej istoty už vzniknutých majetkových vzťahov.

24. Uznesením z 31. júla 2018 prvostupňový súd zamietol námietku MA proti vyčísleniu úrokov, ktoré schválil v sume 32 389,89 eura, lebo konanie sa začalo po nadobudnutí účinnosti zákona č. 1/2013, pričom nebola podaná nijaká námietka, a preto na základe prekážky rozhodnutej veci už nemožno preskúmať prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok.

25. MA podal proti tomuto uzneseniu odvolanie na provinčný súd, s ktorým Ibercaja Banco nesúhlasila.

26. Vnútroštátny súd vysvetľuje, že vo vnútroštátnom práve sa rozlišuje medzi určovacím konaním, ktoré zahŕňa vymedzenie práv medzi účastníkmi konania, a konaním o výkone rozhodnutia, ktoré sa vedie na základe vykonateľných nástrojov vrátane zmlúv, z ktorých vyplýva záväzok dlžníka poskytnúť veriteľovi peňažné plnenie, ktoré je splatné, vymožiteľné a vyčíslené. V tejto súvislosti sa prekážka rozhodnutej veci uplatňuje nielen na rozhodnutia vo veci samej, ale aj na záležitosti, ktoré mohli byť vznesené, ale neboli, čo je účinkom preklúzie. Vo vnútroštátnom práve konkrétne platí, že v štandardnom konaní o výkone rozhodnutia podľa článku 557 ods. 1 bod 7 Občianskeho súdneho poriadku, ako aj v osobitnom konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou podľa článku 695 ods. 1 bodu 4 Občianskeho súdneho poriadku spotrebiteľ môže podať námietku s cieľom namietať nekalú povahu podmienok zmluvy, na základe ktorých bol nariadený výkon rozhodnutia, a že podľa článku 552 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku vnútroštátny súd, ktorý vedie konanie o výkone rozhodnutia,

musí pred nariadením výkonu rozhodnutia najprv *ex offo* preskúmať nekalú povahu takých podmienok. Toto počiatočné preskúmanie zahŕňa negatívne posúdenie, v dôsledku ktorého sa berú do úvahy len tie podmienky, ktoré súd považuje za nekalé, a v súvislosti s nimi sa začne sporové konanie, ktorého výsledkom bude rozhodnutie o ich prípadnej nekalej povahe. Pokiaľ ide o ostatné podmienky, ak prejdú počiatočným preskúmaním, súd neuvedie nijaké odôvodnenie, takže neexistuje výslovné rozhodnutie o ich platnosti, aj keď počiatočné preskúmanie vychádza z implicitného predpokladu, že sú platné, k čomu došlo v prejednávanej veci.

27. Vnútroštátny súd má pochybnosti o tom, či je vnútroštátna právna úprava prekážky rozhodnutej veci a preklúzie v súvislosti s rozsahom negatívneho preskúmania nekalých podmienok v konaní o výkone rozhodnutia zlučiteľná s požiadavkami smernice 93/13, najmä pokiaľ ide o ustanovenie článku 6 ods. 1 tejto smernice, podľa ktorého nekalé podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzné, v zmysle výkladu poskytnutého v judikatúre Súdneho dvora.[4] V tejto súvislosti vnútroštátny súd poukazuje na to, že z judikatúry Najvyššieho súdu[5] vyplýva, že ak uplynula lehota na podanie námietky proti výkonu rozhodnutia, v súvislosti s návrhmi týkajúcimi sa nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách sa uplatní prekážka rozhodnutej veci a preklúzia. Keďže judikatúra Súdneho dvora umožňuje preklúziu, pokiaľ spotrebiteľ ako dlžník nevznesie námietku počas konania o výkone rozhodnutia, vnútroštátny súd sa pýta, či zásada efektivity má za následok ukončenie konania, v dôsledku čoho súd z vlastnej iniciatívy ani dlžník nemôže prehodnotiť záležitosti, ktoré boli predtým predmetom skúmania, ani nemôže namietať proti záležitostiam, ktoré mohli byť predmetom námietky, ale neboli.

28. Vnútroštátny súd ďalej uvádza, že panuje určitá neistota, pokiaľ ide o určenie posledného okamihu, v ktorom môže súd bez návrhu alebo účastník konania namietať nekalú povahu zmluvných podmienok, pokiaľ ide o smernicu 93/13. Podľa vnútroštátneho práva je účelom osobitného konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou vykonanie vecnej zábezpeky, ktorou je hypotéka, na uspokojenie pohľadávky veriteľa, pričom účinky vykonania zábezpeky nastanú, keď sa prostredníctvom dražby nehnuteľnosť zaťažená hypotékou prevedie na tretiu osobu. Vnútroštátny súd uvádza, že podľa judikatúry Súdneho dvora[6] keď už nie je možné domáhať sa vydania veci, súd nemôže skúmať, či zmluva o hypotekárnom úvere obsahuje nekalé podmienky, zatiaľ čo podľa judikatúry Tribunal Constitucional (Ústavný súd, Španielsko; ďalej len „Ústavný súd“)[7] preklúzia nastane, len ak dlžník výslovne namietal nekalú povahu podmienky alebo sa ňou zaoberal súd v rámci skúmania *ex offo*. Vnútroštátny súd sa preto pýta, či je možné aj po prevode majetkového práva, ale skôr než bol dlžník zbavený držby majetku, namietať túto nekalú povahu, v dôsledku čoho môže byť celé konanie o výkone rozhodnutia neplatné.

29. Za týchto okolností Audiencia Provincial de Zaragoza (Provinčný súd Zaragoza) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Je v súlade so zásadou efektivity stanovenou v článku 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS podľa toho, ako ju vyložil Súdny dvor, vnútroštátna právna úprava, z ktorej vyplýva, že ak súd nevyhlásil určitú nekalú podmienku pri počiatočnom preskúmaní *ex offo* vykonanom v čase nariadenia výkonu rozhodnutia za neplatnú [– negatívne preskúmanie platnosti zmluvných

[4] Vnútroštátny súd uvádza rozsudky z 29. októbra 2015, BBVA (C-8/14, EU:C:2015:731), a z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60).

[5] Vnútroštátny súd uvádza okrem iného rozsudky z 27. septembra 2017 (č. 526/2017) a z 13. novembra 2018 (č. 628/2018).

[6] Vnútroštátny súd uvádza rozsudky zo 14. marca 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164), a zo 7. decembra 2017, Banco Santander (C-598/15, EU:C:2017:945).

[7] Vnútroštátny súd uvádza rozsudok z 28. februára 2019 (č. 31/2019).

podmienok –], takéto preskúmanie bráni tomu, aby ju ten istý súd mohol neskôr posúdiť *ex offo*, ak predmetné skutkové a právne okolnosti existovali už na začiatku, aj keď sa súd pri tomto počiatočnom preskúmaní vo výroku ani v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nevyjadril k platnosti týchto podmienok?

2. Môže povinný, ktorý v čase, keď už existujú skutkové a právne okolnosti, ktoré spôsobujú, že určitá podmienka v spotrebiteľskej zmluve je nekalá, nenamieta jej nekalú povahu prostredníctvom námietky, ktorú na tento účel stanovuje zákon, po rozhodnutí o tejto námietke opäť podať námietku, na základe ktorej sa rozhodne o nekalej povahe jednej alebo viacerých ďalších podmienok, ak už mohol namietať ich nekalú povahu na začiatku štandardným procesným úkonom, ktorý stanovuje zákon? V konečnom dôsledku ide o to, či nastane prekluzívny účinok, ktorý bráni spotrebiteľovi v tom, aby opäť namietal nekalú povahu inej podmienky v tom istom konaní o výkone rozhodnutia alebo dokonca aj v ďalšom určovacom konaní?

3. Ak sa konštatuje, že záver, že účastník konania nemôže podať druhú alebo ďalšiu námietku, ktorou by namietal nekalú povahu podmienky, ktorú mohol namietať predtým, lebo už boli vymedzené potrebné skutkové a právne okolnosti, je v súlade so smernicou 93/13, môže táto okolnosť slúžiť ako základ na to, aby súd, ktorý sa dozvie o tejto nekalej povahe, mohol uplatniť svoju právomoc týkajúcu sa preskúmania *ex offo*?

4. Je po udelení príklepu a vydražení nehnuteľnosti, ktorú môže prípadne vydražiť samotný veriteľ, pričom došlo aj k prevodu vlastníctva nehnuteľnosti poskytnutej ako zábezpeka, ktorá už bola vykonaná, v súlade s právom EÚ uplatniť výklad, podľa ktorého i) sa konanie skončilo, keďže bolo zavŕšené vykonaním zábezpeky, ktorým sa vyznačuje toto konanie, dlžník môže podať ďalšie návrhy na vyhlásenie neplatnosti niektorej nekalej podmienky, ktoré majú vplyv na konanie o výkone rozhodnutia, alebo ii) je možné, aby sa po uvedenom prevode vlastníctva, ktoré mohol nadobudnúť veriteľ, pričom tento prevod bol zapísaný do katastra nehnuteľností, rozhodlo o preskúmaní *ex offo*, ktoré má za následok zrušenie celého konania o výkone rozhodnutia alebo ovplyvní sumy zabezpečené hypotékou, pričom sa môže dotknúť podmienok, za ktorých boli urobené dražobné podania?“

30. Písomné pripomienky predložila Súdnemu dvoru španielska a talianska vláda, ako aj Komisia.

31. Dňa 26. apríla 2021 sa uskutočnilo spoločné pojednávanie s vecou C-869/19, na ktorom bola vypočutá Ibercaja Banco, španielska a talianska vláda, ako aj Komisia.

IV. Zhrnutie pripomienok účastníkov konania

32. Ibercaja Banco tvrdí, že na základe rozsudku zo 7. decembra 2017, Banco Santander [8] treba na štvrtú otázku odpovedať v tom zmysle, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 sa neuplatní na vnútroštátne konanie, v ktorom už bola hypotéka vykonaná, majetok predaný a vecné práva k tomuto majetku prevedené na tretiu osobu. Tvrdí, že nie je potrebné odpovedať na prvé tri otázky, a v každom prípade pokiaľ ide o druhú otázku, článok 6 ods. 1 smernice 93/13 nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá pre spotrebiteľov stanovuje lehoty na namietanie nekalej povahy zmluvných podmienok, ak je táto úprava v súlade so zásadami ekvivalencie a efektivity, ako je to v prejednávanej veci.

[8] (C-598/15, EU:C:2017:945) (ďalej len „rozsudok Banco Santander“).

33. Ibercaja Banco tvrdí, že pokiaľ ide o prvú a tretiu otázku, článok 6 ods. 1 smernice 93/13 vykladaný z hľadiska zásady ekvivalencie a efektivity nebráni vnútroštátnej úprave, podľa ktorej súd musí vykonať *ex offo* negatívne preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok a následne nesmie skúmať tie isté podmienky, pokiaľ nenastanú nové skutkové alebo právne okolnosti. Podľa jej názoru ak by súd musel v rozhodnutí uviesť dôvody, pokiaľ podmienky nie sú nekalé, išlo by to nad rámec toho, čo si vyžaduje zásada efektivity. Ďalej uvádza, že by bolo v rozpore s prekážkou rozhodnutej veci a s preklúziou, ak by spotrebiteľ, ktorý nenamietal nekalú povahu zmluvných podmienok v konaní o výkone rozhodnutia, mohol následne podať návrh na určovacie konanie na tom istom základe.

34. Španielska vláda preformulovala štyri prejudiciálne otázky na tri otázky. Po prvé články 6 a 7 smernice 93/13 nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že súd musí *ex offo* preskúmať námietku spotrebiteľa v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, neumožňuje však skúmanie nekalých podmienok po prijatí rozhodnutia, ktorým sa majetkové právo prevádza na tretiu osobu. Odvoláva sa na rozsudok Banco Santander [9] a na skutočnosť, že také rozšírenie preskúmania *ex offo* by malo negatívne následky na tretie osoby a narušilo by právnu istotu. Po druhé články 6 a 7 smernice 93/13 nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá neumožňuje skúmanie nekalej povahy, ak bolo vydané rozhodnutie s právnou silou rozhodnutej veci, ak uplynuli všetky lehoty stanovené na preskúmanie bez návrhu alebo na návrh spotrebiteľa a ak skutkové a právne okolnosti existovali v čase, keď spotrebiteľ mohol také preskúmanie navrhnúť a súd ho mal vykonať. Táto vec sa líši od rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus [10] a prekážka rozhodnutej veci a preklúzia bránia skúmaniu nekalej povahy *ad infinitum*, ktoré smernica 93/13 neodôvodňuje.

35. Španielska vláda po tretie tvrdí, že článok 7 smernice 93/13 nebráni vnútroštátnej praxi, podľa ktorej súd vykonávajúci preskúmanie *ex offo* výslovne odkáže na toto skúmanie len vtedy, ak sa domnieva, že podmienku možno považovať za nekalú, pokiaľ je zaručené úplné preskúmanie súdom. Ako zdôraznila na pojednávaní, smernica 93/13 si nevyžaduje, aby súd uviedol výslovné dôvody, a keďže je upravené preskúmanie v plnom rozsahu, spotrebiteľ nemôže v následnom určovacom konaní namietať nekalú povahu podmienky.

36. Talianska vláda nezaujala stanovisko k prvej otázke. Domnieva sa, že pokiaľ ide o druhú a tretiu otázku, ktoré by sa mali posudzovať spoločne, z rozsudku Banco Primus [11] vyplýva, že ak rozhodnutie nadobudlo právnu silu rozhodnutej veci, súd ani spotrebiteľ nemôže namietať nekalú povahu podmienok, ktorá mohla byť namietaná predtým. Pokiaľ ide o štvrtú otázku, na základe rozsudku Banco Santander [12] nie je možné odvolávať sa na zmluvu s cieľom zabrániť uznaniu majetkových práv majiteľa k nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou. Ako zdôraznila na pojednávaní, článok 6 ods. 1 smernice 93/13 sa uplatní v medziach stanovených vnútroštátnymi právnymi systémami, čo predpokladá súlad s vnútroštátnymi predpismi týkajúcimi sa okrem iného prekážky rozhodnutej veci.

37. Komisia tvrdí, že na prvé tri otázky je potrebné odpovedať spoločne v tom zmysle, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 vykladané z hľadiska zásady efektivity bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá pomocou preklúzie vymedzuje bod v konaní, po ktorom už spotrebiteľ nemôže namietať nekalú povahu zmluvných podmienok, ak preskúmanie vykonané *ex offo* súdom v skoršom štádiu nebolo zdokumentované alebo odôvodnené. Ako uviedla na pojednávaní, čisto

[9] Rozsudok zo 7. decembra 2017 (C-598/15, EU:C:2017:945).

[10] (C-421/14, EU:C:2017:60) (ďalej len „rozsudok Banco Primus“).

[11] Rozsudok z 26. januára 2017 (C-421/14, EU:C:2017:60).

[12] Rozsudok zo 7. decembra 2017 (C-598/15, EU:C:2017:945).

implicitné preskúmanie nepostačuje na zabezpečenie účinnosti smernice 93/13, keďže neexistuje záruka, že bolo vykonané, a spotrebiteľ nebude môcť chápať dôvody tohto rozhodnutia ani účinne namietať proti výkonu a zároveň súd nebude môcť rozhodnúť v odvolacom konaní.

38. Komisia tvrdí, že pokiaľ ide o štvrtú otázku, článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 vykladané z hľadiska zásady efektivity nebránia vnútroštátnej úprave, podľa ktorej rozhodnutie o exekúcii nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou nadobúda právnu silu rozhodnutej veci, keď je dlžník zbavený držby majetku, ale bránia vnútroštátnej úprave, podľa ktorej spotrebitelia, ktorých majetok bol predmetom konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, nesmú podať návrh na následné určovacie konanie, v ktorom by sa domáhali náhrady škody, čo sa zdá byť v súlade s judikatúrou Ústavného súdu.[13] Ako zdôraznila na pojednávaní, po prevode majetku musia mať spotrebitelia prístup k takému konaniu, aby si mohli uplatniť svoje práva na základe smernice 93/13.

V. Analýza

39. Prvými troma otázkami, ktorými sa treba zaoberať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 bránia vnútroštátnym právnym predpisom, ktoré v dôsledku prekážky rozhodnutej veci a preklúzie neumožňujú súdu bez návrhu posúdiť nekalú povahu zmluvných podmienok v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou a po uplynutí lehoty na podanie námietky neumožňujú spotrebiteľovi namietať nekalú povahu zmluvných podmienok v tomto konaní alebo v následnom určovacom konaní, pokiaľ boli tieto podmienky predmetom prvotného skúmania súdom *ex offo*, ktoré nebolo výslovne zohľadnené v rozhodnutí, ktorým sa povoľuje výkon záložného práva.

40. Štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, v akom okamihu sa konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou považuje za ukončené, pokiaľ ide o preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok súdom z vlastného podnetu alebo na návrh účastníka, proti ktorému sa žiada o výkon, v súlade s článkom 6 ods. 1 a s článkom 7 ods. 1 smernice 93/13, konkrétne či tento okamih zodpovedá fáze, v ktorej bola vykonaná hypotekárna záruka, majetok zaťažený hypotékou predaný a majetkové práva k tomuto majetku prevedené, alebo či je skôr také preskúmanie možné aj po prevode majetku, až kým dlžník nie je zbavený jeho držby, v dôsledku čoho môže byť konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou neplatné alebo to môže mať vplyv na podmienky, za ktorých sa uskutočnila dražbu nehnuteľnosti.

41. Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, tieto otázky vychádzajú z procesných opatrení v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ktoré stanovuje španielske právo a podľa ktorých v prvej fáze konania je súd povinný *ex offo* preskúmať nekalú povahu podmienok obsiahnutých v zmluve o hypotekárnom úvere, na základe ktorej bol nariadený výkon rozhodnutia, pričom ide o negatívne preskúmanie, čo znamená, že súd uvádza odôvodnenie, len pokiaľ ide o podmienky, ktorých nekalá povaha je konštatovaná v rozhodnutí, ktorým sa povoľuje výkon záložného práva. V dôsledku toho súd nemôže v následnom štádiu konania namietať nekalú povahu podmienok a spotrebiteľ ako dlžník, ktorý nepodal námietku proti výkonu rozhodnutia v stanovenej lehote, nemôže namietať túto nekalú povahu v tom istom konaní ani v následnom určovacom konaní. Okrem toho právne

[13] Komisia okrem iného odkazuje na rozsudok z 18. decembra 1981 (č. 41/1981) a uznesenie z 19. júla 2011 (č. 113/2011).

účinky konania nastanú, keď je hypotekárna záruka vykonaná, majetok zaťažený hypotékou je predaný a majetkové práva k tejto nehnuteľnosti sú prevedené na tretiu osobu, k čomu došlo v prejednávanej veci.

42. S cieľom odpovedať na tieto otázky sa budem najprv zaoberať judikatúrou Súdneho dvora, ktorá sa týka *ex offo* preskúmania nekalých podmienok vnútroštátnym súdom podľa smernice 93/13 (časť A). Potom preskúmam uplatnenie zásad vyplývajúcich z tejto judikatúry na prvé tri otázky (časť B) a na štvrtú otázku (časť C). [14]

A. Relevantná judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa ex offo skúmania nekalých podmienok vnútroštátnymi súdmi

43. Podľa článku 6 ods. 1 smernice 93/13 musia členské štáty stanoviť, že nekalé podmienky používané v spotrebiteľských zmluvách nie sú pre spotrebiteľa záväzné. [15] Podľa článku 7 ods. 1 smernice v spojení s jej dvadsiatym štvrtým odôvodnením musia členské štáty stanoviť primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili ďalšiemu uplatňovaniu nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách. [16] Na základe týchto ustanovení síce vznikol rozsiahly súbor judikatúry, ja však načrtnem platné zásady vyplývajúce z tejto judikatúry týkajúcej sa existencie a rozsahu povinnosti vnútroštátneho súdu preskúmať *ex offo* nekalú povahu zmluvných podmienok, ktoré sú najrelevantnejšie pre moju analýzu prejednávanej veci.

1. Existencia povinnosti vnútroštátneho súdu preskúmať nekalú povahu ex offo

44. Podľa ustálenej judikatúry vychádza systém ochrany vytvorený smernicou 93/13 z toho, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol ovplyvniť ich obsah. [17] S cieľom zabezpečiť ochranu požadovanú smernicou 93/13 môže byť nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, nezávislým od samotných zmluvných strán. [18] Preto vzhľadom na povahu a význam verejného záujmu, ktorý je základom ochrany, ktorú smernica 93/13 poskytuje spotrebiteľom, je vnútroštátny súd povinný posúdiť *ex offo* nekalú povahu zmluvnej podmienky, a tým odstrániť nerovnováhu existujúcu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, a to hneď ako je oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel. [19]

[14] V tejto súvislosti sa domnievam, že na rozdiel od tvrdení Ibercaja Banco a Španielskeho kráľovstva nie je dôvod preformulovať otázky položené vnútroštátnym súdom alebo odchýliť sa od ich poradia.

[15] Pozri rozsudok z 27. januára 2021, Dexia Nederland (C-229/19 a C-289/19, EU:C:2021:68, bod 57). Pozri tiež dvadsiate prvé odôvodnenie smernice 93/13. Ako uznal Súdny dvor, článok 6 ods. 1 smernice 93/13 je kogentné ustanovenie smerujúce k nahradeniu formálnej rovnováhy medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, ktorú nastolila zmluva, skutočnou rovnováhou, ktorá má znovu zaviesť rovnosť medzi zmluvnými stranami. Pozri rozsudok z 11. marca 2020, Lintner (C-511/17, EU:C:2020:188, bod 24).

[16] Pozri rozsudok z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Societé Générale (C-698/18 a C-699/18, EU:C:2020:537, bod 52).

[17] Pozri rozsudky z 27. júna 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores (C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, bod 25), a z 26. marca 2019, Abanca Corporación Bancaria a Bankia (C-70/17 a C-179/17, EU:C:2019:250, bod 49).

[18] Pozri rozsudky z 9. novembra 2010, VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659, bod 48), a z 11. marca 2020, Lintner (C-511/17, EU:C:2020:188, bod 25).

[19] Pozri rozsudky zo 4. júna 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350, body 31 a 32), a zo 4. júna 2020, Kancelaria Medius (C-495/19, EU:C:2020:431, bod 37).

2. Rozsah povinnosti vnútroštátneho súdu preskúmať nekalú povahu ex offo

45. Z ustálenej judikatúry rovnako vyplýva, že smernica 93/13 zaväzuje členské štáty stanoviť mechanizmus, ktorý zabezpečí, aby sa nekalé podmienky, ktoré neboli individuálne dohodnuté, mohli preskúmať s cieľom posúdiť ich prípadnú nekalú povahu.[20] Súdny dvor ďalej zdôraznil, že špecifiká súdnych konaní, ktoré podľa vnútroštátneho práva prebiehajú medzi spotrebiteľmi a predajcami alebo dodávateľmi, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá spotrebiteľom musí byť poskytnutá podľa ustanovení smernice 93/13.[21] V tejto súvislosti vnútroštátne exekučné konania, akými sú konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, podliehajú požiadavkám vyplývajúcim z ustálenej judikatúry Súdneho dvora, ktorej cieľom je účinná ochrana spotrebiteľov.[22]

46. Aj keď Súdny dvor už z viacerých hľadísk a vzhľadom na požiadavky článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice 93/13 vymedzil spôsob, akým má vnútroštátny súd zabezpečiť ochranu práv, ktoré spotrebiteľom vyplývajú z tejto smernice, nič to nemení na skutočnosti, že právo Únie v zásade neharmonizuje konania uplatniteľné na skúmanie údajne nekalej povahy zmluvnej podmienky a že tieto konania teda patria do vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov, pokiaľ nie sú menej výhodné ako tie, ktorými sa spravujú podobné situácie vo vnútroštátnom práve (zásada ekvivalencie), a v praxi neznemožňujú alebo príliš nesťažujú výkon práv, ktoré spotrebiteľom priznáva právo Únie (zásada efektivity).[23]

47. Pokiaľ ide o zásadu efektivity, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že každý prípad, v ktorom vznikne otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práva Únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti, pričom v prípade potreby sa musia zohľadniť zásady, ktoré sú základom vnútroštátneho súdneho systému, akou je ochrana práva na obhajobu, zásada právnej istoty a požiadavka na riadny priebeh konania.[24] V tejto súvislosti Súdny dvor uznal, že potreba dodržiavať túto zásadu nemôže zájsť až tak ďaleko, že v plnej miere nahradí úplnú nečinnosť spotrebiteľa.[25]

48. Súdny dvor najmä rozhodol, že účinnú ochranu práv vyplývajúcich zo smernice 93/13 pre spotrebiteľa možno zaručiť iba pod podmienkou, že vnútroštátny procesný systém umožňuje v rámci konania o vydaní platobného rozkazu alebo v rámci konania o výkone platobného rozkazu preskúmanie *ex offo* potenciálnej nekalej povahy podmienok zmluvy.[26] Preto v prípade, že v štádiu výkonu platobného rozkazu nie je upravené preskúmanie *ex offo* potenciálne nekalej povahy zmluvných podmienok, vnútroštátna právna úprava sa musí považovať za právnu úpravu, ktorá narúša účinnosť ochrany požadovanej smernicou 93/13, ak neupravuje také preskúmanie v štádiu vydania platobného rozkazu alebo ak je také preskúmanie stanovené jedine v štádiu odporu proti vydanému platobnému rozkazu, pokiaľ existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ nepodá požadovaný odpor.[27] Smernica 93/13 preto bráni tomu, aby vnútroštátna

[20] Pozri rozsudok z 3. marca 2020, Gómez del Moral Guasch (C-125/18, EU:C:2020:138, bod 44).

[21] Pozri rozsudok z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová (C-377/14, EU:C:2016:283, bod 50).

[22] Pozri rozsudok z 29. októbra 2015, BBVA (C-8/14, EU:C:2015:731, bod 20).

[23] Pozri rozsudok z 26. júna 2019, Kuhar (C-407/18, EU:C:2019:537, body 45 a 46).

[24] Pozri rozsudok z 22. apríla 2021, PROFI CREDIT Slovakia (C-485/19, EU:C:2021:313, bod 53).

[25] Pozri rozsudok z 1. októbra 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, bod 62).

[26] Pozri rozsudok z 13. septembra 2018, Profi Credit Polska (C-176/17, EU:C:2018:711, bod 44).

[27] Pozri rozsudok z 20. septembra 2018, Danko a Danková (C-448/17, EU:C:2018:745, bod 46 a bod 2 výroku).

právna úprava umožňovala vydanie platobného rozkazu bez toho, aby mal spotrebiteľ v akomkoľvek štádiu konania možnosť požívať záruku, že súd preskúma neprítomnosť nekalých podmienok. [28]

49. Navyše Súdny dvor uznal, že ochrana spotrebiteľa nie je absolútna a že právo Únie neukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť neuplatniť vnútroštátne procesné normy, na základe ktorých sa rozhodnutie stáva právoplatným, aj keby to umožnilo napraviť porušenie ustanovenia obsiahnutého v smernici 93/13 bez ohľadu na jeho povahu. [29] Súdny dvor totiž zdôraznil význam zásady právnej sily rozhodnutej veci pre právny poriadok Únie, ako aj pre vnútroštátne právne systémy, a že na to, aby sa zabezpečila tak stabilita práva a právnych vzťahov, ako aj riadny výkon spravodlivosti, je dôležité, aby sa nemohli napadnúť súdne rozhodnutia, ktoré sa stali konečnými po vyčerpaní dostupných opravných prostriedkov alebo po uplynutí lehôt stanovených na uplatnenie týchto opravných prostriedkov. [30] Rovnako stanovenie primeraných lehôt na podanie žalôb pod hrozbou preklúzie v záujme právnej istoty je zlučiteľné s právom Únie. [31] Vnútroštátne právo však nemôže mať nepriaznivý vplyv na podstatu práva, ktoré spotrebiteľovi priznáva článok 6 ods. 1 smernice 93/13, a to nebyť viazaný nekalými podmienkami. [32]

50. Napríklad v rozsudku z 29. októbra 2015, BBVA [33], Súdny dvor v podstate rozhodol, že články 6 a 7 smernice 93/13 vykladané z hľadiska zásady efektivity bránia prechodným pravidlám stanoveným v zákone č. 1/2013, ktoré poskytovali osobitnú lehotu jedného mesiaca na podanie námietky založenej na nekalej povahe zmluvných podmienok v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, lebo existovalo významné riziko, že táto lehota uplynie bez toho, aby si spotrebitelia mohli účinne uplatniť práva, pokiaľ ide o smernicu 93/13.

51. Okrem toho v rozsudku zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones [34], Súdny dvor najmä rozhodol, že vnútroštátne predpisy stanovujúce dvojmesačnú lehotu, po uplynutí ktorej sa rozhodcovský nález stáva právoplatným, a teda nadobúda právnu silu rozhodnutej veci, pokiaľ nie je podaná žaloba pre neplatnosť, sú v súlade so zásadou efektivity, pričom poukázal na to, že potreba dodržiavať túto zásadu nemôže zájsť až tak ďaleko, že v plnej miere nahradí úplnú nečinnosť spotrebiteľa, ktorý nezačal nijaké konanie na uplatňovanie svojich práv.

52. Naopak, v rozsudku z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC [35], Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátne právne predpisy stanovujúce zásadu právnej sily rozhodnutej veci v súvislosti s konaním o platobnom rozkaze sú v rozpore so zásadou efektivity, keďže rozhodnutie orgánu, ktorým sa končí konanie o platobnom rozkaze, nadobúda právnu silu rozhodnutej veci, v dôsledku čoho je nemožné preskúmať nekalú povahu zmluvných podmienok vo fáze výkonu rozhodnutia len z toho dôvodu, že spotrebiteľ nepodal námietku v stanovenej lehote, a existuje významné riziko, že spotrebiteľ to neurobí.

[28] Pozri rozsudok z 20. septembra 2018, Danko a Danková (C-448/17, EU:C:2018:745, bod 49).

[29] Pozri rozsudok z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i. (C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 68).

[30] Pozri rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60, bod 46).

[31] Pozri rozsudok z 22. apríla 2021, PROFI CREDIT Slovakia (C-485/19, EU:C:2021:313, bod 57).

[32] Pozri rozsudok z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i. (C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 71).

[33] (C-8/14, EU:C:2015:731, body 27 až 42).

[34] (C-40/08, EU:C:2009:615, body 34 až 48).

[35] (C-49/14, EU:C:2016:98, body 45 až 55).

53. Treba tiež jasne uviesť, že v rozsudku Banco Primus [36], v ktorom išlo o námietku voči výkonu rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ktorú podal spotrebiteľ, Súdny dvor rozhodol, že smernica 93/13 nebráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej súd nemôže bez návrhu skúmať nekalú povahu podmienok v prípade, že už bolo právoplatne rozhodnuté o zákonnosti všetkých zmluvných podmienok v zmysle uvedenej smernice prostredníctvom rozhodnutia, ktoré má právnu silu rozhodnutej veci. Súdny dvor však uviedol, že ak existuje jedna alebo viac podmienok, ktorých nekalá povaha nebola preskúmaná počas skoršieho súdneho skúmania zmluvy, ktoré bolo uzavreté rozhodnutím s právnou silou rozhodnutej veci, podľa smernice 93/13 musí súd, na ktorom spotrebiteľ riadne podal námietku, preskúmať nekalú povahu týchto podmienok, či už z vlastného podnetu, alebo na návrh účastníka konania, pokiaľ má na tento účel potrebné právne a skutkové informácie. Bez takého preskúmania by ochrana spotrebiteľa podľa uvedenej smernice bola neúplná a nedostatočná.

54. Z predchádzajúcej judikatúry teda vyplýva, že členské štáty nie sú podľa smernice 93/13 povinné prijať osobitný procesný systém súdneho preskúmania nekalých podmienok, pokiaľ si splnia povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva Únie, vrátane dodržiavania zásady ekvivalencie a efektivity, a teda zabezpečia, aby vnútroštátny súd vykonal kontrolu nekalej povahy akejkoľvek zmluvnej podmienky bez ohľadu na konanie. Nekalé podmienky musí *ex offo* preskúmať buď prvý súd v konaní, alebo druhý súd, a to v konaní o výkone rozhodnutia alebo v konaní vo veci samej, pričom návrh môže podať spotrebiteľ, pokiaľ neexistuje významné riziko, že spotrebiteľ nevyužije konkrétny procesný postup, čím sa uzavrie možnosť súdneho preskúmania nekalých podmienok v súlade so smernicou 93/13.

55. Okrem toho z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že ochrana spotrebiteľa síce nie je absolútna, absolútna však nie je ani zásada právnej sily rozhodnutej veci. Ako ilustrujú predchádzajúce rozsudky uvedené v bodoch 50 až 53 vyššie, Súdny dvor zaujal vyvážený prístup, pokiaľ ide o vzájomné pôsobenie medzi vnútroštátnymi pravidlami týkajúcimi sa prekážky rozhodnutej veci a preklúzie a požiadavkami smernice 93/13, a zároveň zabezpečil, aby také pravidlá neoslabovali systém ochrany spotrebiteľa zavedený touto smernicou. Predovšetkým rozsudok Banco Primus sa síce priamo nezaoberá rozsahom negatívneho preskúmania nekalých podmienok, o ktoré ide v prejednávanej veci, dôraz, ktorý Súdny dvor kladie na potrebu konečného posúdenia nekalej povahy zmluvných podmienok v rozhodnutí s právnou silou rozhodnutej veci, však podporuje názor, že taká vnútroštátna právna úprava, o akú ide v prejednávanej veci, je v rozpore so smernicou 93/13. K tomuto rozsudku sa vrátim neskôr vo svojej analýze (pozri bod 62 nižšie).

56. Práve z hľadiska týchto zásad vyplývajúcich z judikatúry Súdneho dvora je potrebné preskúmať otázky v prejednávanej veci.

B. Otázky 1 až 3

57. Musím pripomenúť, že ako som uviedol v bode 39 vyššie, prvé tri otázky sa v podstate zaoberajú prekážkou rozhodnutej veci a preklúziou v situácii, keď súd rozhodujúci o výkone skúma z vlastnej iniciatívy alebo na návrh spotrebiteľa nekalú povahu zmluvných podmienok, ktoré boli predmetom počiatočného preskúmania vykonaného súdom z vlastného podnetu, ktoré výslovne nie je zohľadnené v rozhodnutí, ktorým sa povoľuje výkon záložného práva.

[36] Pozri rozsudok z 26. januára 2017 (C-421/14, EU:C:2017:60, body 49 až 54).

58. Na úvod musím uviesť, že na rozdiel od tvrdení Komisie, podľa ktorej sa prejednávaná vec týka preklúzie, a nie zásady právnej sily rozhodnutej veci, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd sa domnieva, že v prejednávanej veci ide o prekážku rozhodnutej veci a preklúziu v zmysle spornej vnútroštátnej právnej úpravy. Podľa ustálenej judikatúry má právomoc vykladať a uplatňovať vnútroštátne právo len vnútroštátny súd. [37]

59. Okrem toho v prejednávanej veci neexistujú nijaké náznaky, ktoré by mohli viesť k pochybnostiam, pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie. Preto je potrebné preskúmať len to, či je sporná vnútroštátna úprava v súlade so zásadou efektivity.

60. Podľa môjho názoru existujú na základe judikatúry Súdneho dvora silné náznaky, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 vykladané z hľadiska zásady efektivity bránia spornej vnútroštátnej právnej úprave.

61. V tejto súvislosti sa domnievam, že skúmanie možnej nekalej povahy zmluvných podmienok podľa smernice 93/13 musí mať podobu výslovného a dostatočne odôvodneného posúdenia vnútroštátnym súdom. Ako ilustrujú okolnosti prejednávanej veci, sporná vnútroštátna úprava má za následok, že preskúmanie *ex offo* sa považuje za vykonané, aj keď v rozhodnutí súdu nie je po tomto preskúmaní nijaká stopa. Domnievam sa, že ako uvádza Komisia, ak preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok nie je odôvodnené v rozhodnutí, ktorým sa povoľuje výkon záložného práva, spotrebiteľ nebude schopný pochopiť alebo analyzovať dôvody tohto rozhodnutia, alebo v prípade potreby účinne namietať voči výkonu. Takisto nebude možné, aby rozhodol vnútroštátny súd, na ktorý môže byť podané odvolanie. V tejto súvislosti Súdny dvor jasne uviedol, že pri neexistencii účinného preskúmania potenciálnej nekalej povahy zmluvných podmienok nemožno zaručiť dodržanie práv priznaných smernicou 93/13. [38]

62. Ďalšiu podporu tohto prístupu možno odvodiť z rozsudku Banco Primus [39]. Ako som uviedol v bode 53 vyššie, Súdny dvor považoval za nezlučiteľné so smernicou 93/13 vnútroštátne právne predpisy, ktoré rozšírili účinky prekážky rozhodnutej veci na podmienky, o ktorých vnútroštátny súd nevydal právoplatné rozhodnutie. Súdny dvor preto predpokladá, že ak vnútroštátny súd nepreskúma nekalú povahu dotknutých osobitných zmluvných podmienok, je ťažké vychádzať z toho, že bola dotknutá zásada právnej sily rozhodnutej veci. [40]

63. Tento prístup je tiež v súlade s cieľmi sledovanými smernicou 93/13 v zmysle výkladu poskytnutého v judikatúre Súdneho dvora. Treba pripomenúť, že ako som uviedol v bode 44 vyššie, povinnosť vnútroštátneho súdu preskúmať nekalé podmienky *ex offo* je odôvodnená povahou a významom verejného záujmu, ktorý je základom ochrany, ktorú smernica 93/13 poskytuje spotrebiteľom. Preskúmanie *ex offo*, ktoré sa obmedzuje len na implicitný súdny zásah, by teda podľa môjho názoru mohlo zbaviť podstaty túto povinnosť vnútroštátneho súdu podľa smernice 93/13.

[37] Pozri rozsudok z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Societé Générale (C-698/18 a C-699/18, EU:C:2020:537, bod 46).

[38] Pozri rozsudok zo 4. júna 2020, Kancelaria Medius (C-495/19, EU:C:2020:431, bod 35).

[39] Pozri rozsudok z 26. januára 2017 (C-421/14, EU:C:2017:60, body 49 až 54).

[40] Pozri v tomto smere GARCÍA-VALDECASAS DORREGO, M. J.: *Dialogue between the Spanish courts and the European Court of Justice regarding the judicial protection of consumers under Directive 93/13/EEC*. Association of Property and Business Registrars of Spain, 2018, s. 98 – 99.

64. Ďalej musím uviesť, že tento prístup sa javí byť v súlade s judikatúrou Súdneho dvora týkajúcou sa vnútroštátnych právnych predpisov v oblasti prekážky rozhodnutej veci mimo kontextu smernice 93/13. V niektorých rozsudkoch [41] Súdny dvor nesúhlasil s tým, aby sa právoplatným rozhodnutiam poskytla nadmerná ochrana prostredníctvom právnej sily rozhodnutej veci spôsobmi, ktoré významne bránia účinnému presadzovaniu práva Únie. [42] Ďalej musím poukázať na to, že v rozsudku zo 17. októbra 2018, Klohn [43], Súdny dvor uviedol, že právna sila rozhodnutej veci sa vzťahuje iba na právne nároky, o ktorých súd rozhodol, a preto nebráni tomu, aby sa súd v rámci neskoršieho sporu vyjadril k právnym otázkam, ku ktorým sa nevyjadruje toto právoplatné rozhodnutie. Podobne z ustálenej judikatúry, ktorá sa týka uplatňovania zásady právnej sily rozhodnutej veci v práve Únie, vyplýva, že právna sila rozhodnutej veci sa spája len so skutkovými a s právnymi otázkami, o ktorých sa skutočne alebo nutne rozhodlo príslušným súdnym rozhodnutím. [44]

65. V dôsledku toho je potrebné vychádzať z toho, že sporná vnútroštátna právna úprava je v rozpore so zásadou efektivity, lebo znemožňuje alebo nadmerne sťažuje zabezpečenie ochrany, ktorú spotrebiteľom priznáva smernica 93/13.

66. Preto konštatujem, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 vykladané z hľadiska zásady efektivity bránia takej vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej.

C. Otázka 4

67. Musím pripomenúť, že ako som uviedol v bode 40 vyššie, štvrtá otázka sa v podstate týka toho, či je v súlade s článkom 6 ods. 1 a s článkom 7 ods. 1 smernice 93/13, ak v prípade, že hypotekárne záložné právo bolo vykonané, majetok zaťažený hypotékou predaný a majetkové práva k tomuto majetku prevedené na tretiu osobu, vnútroštátny súd môže z vlastného podnetu alebo na návrh účastníka konania, proti ktorému sa žiada o výkon, preskúmať nekalú povahu podmienok zmluvy o hypotekárnom úvere až do okamihu, keď je táto strana zbavená držby majetku, v dôsledku čoho môže byť konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou neplatné alebo to môže mať vplyv na podmienky, za ktorých sa uskutočnila dražba nehnuteľnosti.

68. Na úvod musím uviesť, že súhlasím s názorom Komisie, podľa ktorého článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 vykladané z hľadiska zásady efektivity nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá neumožňuje preskúmanie nekalých podmienok vnútroštátnym súdom bez návrhu alebo na návrh účastníka konania po prevode majetkových práv k nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou na tretiu osobu, pokiaľ si spotrebitelia, ktorých majetok bol predmetom konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, môžu uplatniť práva v následnom súdnom konaní, v ktorom sa budú domáhať nápravy z hľadiska smernice 93/13.

[41] Pozri okrem iného rozsudky z 3. septembra 2009, Fallimento Olimpiclub (C-2/08, EU:C:2009:506, body 29 až 32); z 2. apríla 2020, CRPNPAC a Vueling Airlines (C-370/17 a C-37/18, EU:C:2020:260, body 94 až 96), a zo 16. júla 2020, UR (Zodpovednosť advokátov v oblasti DPH) (C-424/19, EU:C:2020:581, body 31 až 34).

[42] Pozri v tomto smere TURMO, A.: National Res judicata in the European Union: Revisiting the Tension Between the Temptation of Effectiveness and the Acknowledgement of Domestic Procedural Law. In: *Common Market Law Review*. 2021, zv. 58, s. 361 – 390, na s. 375.

[43] (C-167/17, EU:C:2018:833, bod 69).

[44] Pozri rozsudky z 29. júna 2010, Komisia/Luxembursko (C-526/08, EU:C:2010:379, bod 27), a z 31. januára 2019, Islamic Republic of Iran Shipping Lines a i./Rada (C-225/17 P, EU:C:2019:82, bod 47).

69. Chcem poukázať na to, že táto otázka sa týka situácie, v ktorej sa zmluvný vzťah medzi spotrebiteľom a veriteľom už skončil prevodom vlastníctva nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou na tretiu osobu. Ja sa však na rozdiel od Ibercaja Banco a španielskej a talianskej vlády domnievam, že okolnosti prejednávanej veci sa líšia od okolností veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Banco Santander [45].

70. V uvedenom rozsudku [46] Súdny dvor rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 sa neuplatnia na konanie začaté úspešným uchádzačom v dražbe nehnuteľného majetku po mimosúdnom výkone hypotekárneho záložného práva, ktoré na túto nehnuteľnosť poskytol spotrebiteľ veriteľovi, ak sa toto konanie začalo na účely ochrany vecných majetkových práv zákonne nadobudnutých týmto uchádzačom, pod podmienkou, že po prvé konanie je nezávislé od právneho vzťahu medzi spotrebiteľom a veriteľom a po druhé hypotekárne záložné právo bolo vykonané, nehnuteľnosť predaná, vecné práva k tejto nehnuteľnosti prevedené a spotrebiteľ nevyužil zákonné opravné prostriedky poskytnuté na tento účel. Súdny dvor najmä poukázal na to, že dotknuté konanie sa netýka výkonu hypotekárneho záložného práva a nie je založené na zmluve o hypotekárnom úvere. Naopak, týka sa ochrany vecných práv k majetku, ktorý uchádzač nadobudol v súlade so zákonom. Súdny dvor navyše uviedol, že spotrebiteľ mal možnosť podať námietku alebo požiadať o prerušenie konania z dôvodu, že zmluva obsahuje nekalé podmienky, a súd, na ktorý by bol podaný návrh, mohol *ex offo* preskúmať možnú nekalú povahu zmluvných podmienok v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou.

71. Naopak, v prejednávanej veci ide o konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ktoré sa týka právneho vzťahu medzi spotrebiteľom a veriteľom a je založené na zmluve o hypotekárnom úvere, konkrétne na vyčíslení úrokov z úveru zabezpečeného hypotékou (pozri bod 18 vyššie). Je pravda, že spotrebiteľ ako dlžník nepodal námietku proti výkonu rozhodnutia v stanovenej lehote a súd, ktorý viedol konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, mal *ex offo* preskúmať nekalú povahu zmluvných podmienok, na základe ktorých bol nariadený výkon rozhodnutia. Na základe tvrdení, ktoré som uviedol v bodoch 60 až 66 vyššie, by sa však prekážka rozhodnutej veci a preklúzia v zmysle spornej vnútroštátnej právnej úpravy mali uplatniť, len ak bolo vykonané výslovné a dostatočne odôvodnené *ex offo* preskúmanie potenciálnej nekalej povahy zmluvných podmienok v súdnom rozhodnutí v predchádzajúcom štádiu konania, čo nie je prípad sporu vo veci samej.

72. V tomto smere sa domnievam, že v situácii, keď v predchádzajúcej fáze konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou nebolo vykonané výslovné a dostatočne odôvodnené preskúmanie *ex offo*, súd rozhodujúci o výkone musí byť schopný zabezpečiť účinnosť ochrany, ktorú spotrebiteľom priznáva smernica 93/13, tým, že z vlastného podnetu alebo na návrh spotrebiteľa preskúma nekalú povahu zmluvných podmienok. Preto je nevyhnutné vylúčiť uplatnenie vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá bráni tomu, aby spotrebiteľ namietal a súd preskúmal nekalú povahu zmluvných podmienok po uplynutí lehoty na podanie námietky proti výkonu rozhodnutia. Keď však už bolo hypotekárne záložné právo vykonané, majetok zaťažený hypotékou predaný a majetkové práva k tomuto majetku prevedené na tretiu osobu, treba vychádzať z toho, že súd už nemôže bez návrhu alebo na návrh účastníka konania namietať nekalú povahu zmluvných podmienok, čo by viedlo k neplatnosti úkonov, ktorými boli prevedené majetkové práva, a vyvolalo by to negatívne dôsledky pre tretie osoby a narušilo právnu istotu v už existujúcich majetkových vzťahoch.

[45] Rozsudok zo 7. decembra 2017 (C-598/15, EU:C:2017:945).

[46] Pozri rozsudok zo 7. decembra 2017, Banco Santander (C-598/15, EU:C:2017:945, body 39 až 50).

73. Podľa môjho názoru však spotrebiteľ v takej situácii musí mať možnosť v súlade s článkom 6 ods. 1 a s článkom 7 ods. 1 smernice 93/13 vykladanými z hľadiska zásady efektivity namietať v samostatnom následnom konaní nekalú povahu podmienok zmluvy o hypotekárnom úvere, aby si mohol účinne a užitočne uplatniť práva na základe uvedenej smernice, a tým sa od veriteľa domáhať nápravy za finančné dôsledky týchto podmienok, ktoré spotrebiteľ znášal.

74. Preto konštatujem, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 vykladané z hľadiska zásady efektivity nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá neumožňuje preskúmanie nekalých podmienok vnútroštátnym súdom bez návrhu alebo na návrh účastníka konania, keď bolo hypotekárne záložné právo vykonané, majetok zaťažený hypotékou predaný a majetkové práva k tomuto majetku prevedené na tretiu osobu, pokiaľ si spotrebitelia, ktorých majetok bol predmetom konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, môžu svoje práva uplatniť v následnom súdnom konaní, v ktorom sa domáhajú nápravy v súvislosti s touto smernicou.

VI. Návrh

75. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil Audiencia Provincial de Zaragoza (Provinčný súd Zaragoza, Španielsko), takto:

1. Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú z hľadiska zásady efektivity vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnym právnym predpisom, ktoré súdu neumožňujú bez návrhu preskúmať nekalú povahu zmluvných podmienok v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou a spotrebiteľovi, ktorý nepodal námietku proti výkonu rozhodnutia, neumožňujú namietať nekalú povahu zmluvných podmienok v tomto konaní alebo v následnom určovacom konaní, ak boli tieto podmienky predmetom počiatočného preskúmania nekalej povahy vykonaného súdom z vlastného podnetu, ktoré nebolo výslovné a dostatočne odôvodnené z hľadiska smernice.

2. Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú z hľadiska zásady efektivity vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnym právnym predpisom, ktoré neumožňujú preskúmanie nekalej povahy podmienok zmluvy o hypotekárnom úvere vnútroštátnym súdom bez návrhu alebo na návrh účastníka konania, keď bolo hypotekárne záložné právo vykonané, majetok zaťažený hypotékou predaný a majetkové práva k tomuto majetku prevedené na tretiu osobu, pokiaľ si spotrebitelia, ktorých majetok bol predmetom konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, môžu svoje práva uplatniť v následnom súdnom konaní, v ktorom sa domáhajú nápravy v súvislosti s touto smernicou.